

विद्यामदोधनमदस्तृतीयोऽभिजनोमदः । मदाएतेऽवल्लिप्तानामेत एवसतां दमाः ।
 असन्तोऽभ्यर्थिताः सद्भिः कचित्कार्यं कदाचन । तावन्न तस्य सुकृतं किञ्चित्कार्यं कदाचन ।
 मन्यन्ते सन्तमात्मानमसन्तमपिविश्रुतं । गतिरात्मवतां सन्तः सन्तएव सतां गतिः ।
 असताञ्चगतिः सन्तोऽनत्वसन्तः सतां गतिः । जिता सभा वस्त्ववता मिष्टाशा गोमता जिता । ११४०
 अध्व। जितो यानवता सर्वं शीलवता जितं ।
 शीलं प्रधानं पुरुषे तद्यस्येह प्रणश्यति । न तस्य जीवितेनार्थो न धनेन न बन्धुभिः ।
 आद्यानां मांसपरमं मध्यानां गोरसेत्तरं । तैलोत्तरं दरिद्राणां भोजनं भरतर्षभ ।
 सन्पन्नतरमेवान्नं दरिद्रा भुञ्जते सदा । क्षुत् स्वादुतां जनयति सा चाक्षेषु सुदुर्लभा ।
 प्रायेण श्रीमतां लोके भोक्तुं शक्तिर्न विद्यते । जीर्यन्त्यपि तु काष्ठानि दरिद्राणां महीपते । ११४५
 अट्टित्तिर्भयमन्यानां मध्यानां मरणाद्भयं । उत्तमानान्तु मर्त्यानामवमानात्परं भयं ।
 ऐश्वर्यमदपापिष्ठा मदाः पानमदादयः । ऐश्वर्यमदमत्तो हि नाप तित्वा विबुध्यते ।
 इन्द्रियैरिन्द्रियार्थेषु वर्तमानैरनिग्रहैः । तैरयं ताप्यते लोको न चत्राणि ग्रहैरिव ।
 यो जितः पञ्चवर्गेण सहजेनानुकर्षिणा । आपदस्वस्य वर्द्धन्ते शुक्लपच द्वोदुराट् ।
 अविजित्य य आत्मानममात्यान् विजिगीषते । अमित्रान्वाजितामात्यः सोऽवशः परिहीयते । ११५०
 आत्मानमेव प्रथमं देव्यरूपेण यो जयेत् । ततोऽमात्यान्मित्रांश्च न मोघं विजिगीषते ।
 वश्येन्द्रियं जितात्मानं धृतदण्डं विकारिषु । परीक्ष्य कारिणं धीरमत्यन्तं श्रीर्निषेवते ।
 रथः शरीरं पुरुषस्य राजन्नात्मा नियन्तेन्द्रियाण्यस्य चाश्वाः । तैरप्रमत्तः कुशलो सदश्वैर्दानैः सुखं याति रथीव धीरः ।
 एतान्यनिगृहीतानि व्यापादयितुमशक्यं । अविधेया इवादान्ता हयाः पथि कुसारथिः ।
 अनर्थमर्थतः पश्यन्नर्थश्चैवाप्यनर्थतः । इन्द्रियैरजितैर्बालः सुदुःखं मन्यते सुखं । ११५५
 धर्मार्थो यः परित्यज्य स्यादिन्द्रियवशानुगः । श्रीप्राणधनदारेभ्यः क्षिप्रं स परिहीयते ।
 अर्थानामोश्वरो यः स्यादिन्द्रियाणामनीश्वरः । इन्द्रियाणामनैश्वर्यादैश्वर्याद्भुज्यते हि सः ।
 आत्मनात्मानमन्विच्छेन्नोबुद्धीन्द्रियैर्यतैः । आत्मा ह्येवात्मनो बन्धुरात्मैव रिपुरात्मनः ।
 बन्धुरात्मात्मनस्तस्य येनैवात्मात्मना जितः । स एव नियतो बन्धुः स एव नियतो रिपुः ।
 क्षुद्रिच्छेणैव जालेन झषावपिहिताबुधौ । कामश्च राजन्क्रोधश्च तौ प्रज्ञानं विलुप्यतः । ११६०
 समवेक्ष्येह धर्मार्थो सम्भारान्योऽधिगच्छति । स वै सम्भृतसम्भारः सततं सुखमेधते ।
 यः पञ्चाभ्यन्तरान् शत्रून्विजित्य मनोमथान् । जिगीषति रिपून्त्यान्रिपवोऽभिभवन्ति तं ।
 दृश्यन्ते हि दुरात्मानो बध्यमानाः स्वकर्मभिः । इन्द्रियाणामनीश्वराद्राजानो राज्यविभ्रमैः ।
 असन्ध्यागात्यापकृतामपापांस्तुल्यो दण्डः स्पृशते मिश्रभावात् । शुष्केणार्द्रं दह्यते मिश्रभावात् तस्मात्पापैः सह सन्धिं न
 कुर्यात् ।
 निजानुत्पततः शत्रून् पञ्च पञ्चप्रयोजनान् । यो मोहान्न निगृह्णाति तमापद्रुयते नरं । ११६५